

FARMAKOLOGIE KLASICKÉ ČÍNSKÉ MEDICÍNY

Vladimír Ando

Dílo vyšlo s podporou Grantové agentury Akademie věd České republiky, grantový projekt č. IAA9021301.

Všechna práva vyhrazena. Žádná část této publikace nesmí být reprodukována nebo předávána jakoukoli formou nebo prostředky bez předchozího písemného souhlasu nakladatele.
All rights reserved. No part of this book may be reproduced or transmitted in any form or by any means without the prior written permission of the publisher.

© Vladimír Ando, 2007
Translation © Vladimír Ando, 2007
Czech edition / české vydání:
© SVÍTÁNÍ, 2007
Illustrations © nakladatelství SVÍTÁNÍ, 2007

ISBN 978-80-86198-47-7

Obsah

Předmluva	15
I. VŠEOBECNÁ ČÁST	17
I.1. Významná díla a postavy	19
I.2. Názvosloví a klasifikace léčiv	29
I.2.1. Názvosloví léčiv	29
I.2.2. Klasifikace léčiv	32
I.3. Oblasti produkce a sběr léčiv	34
I.3.1. Oblasti produkce	34
I.3.2. Sběr	36
I.4. Úprava léčiv	38
I.4.1. Cíl úpravy léčiv	38
I.4.2. Metody úpravy léčiv	39
I.5. Vlastnosti léčiv	50
I.5.1. Čtyři povahy a pět chutí	50
I.5.2. Vzestup, klesání, vynořování se, ponořování se	56
I.5.3. Tropismus	57
I.5.4. Doplnění a vypouštění	62
I.5.5. Toxicita	64
I.6. Aplikace léčiv	67
I.6.1. Kombinování léčiv	67
I.6.2. Kontraindikace	68
I.6.3. Dávkování	72
I.6.4. Metody aplikace	75
II. MATERIA MEDICA	79
II.1. Léčiva otevírající povrch	81
II.1.1. Léčiva otevírající povrch štiplavě zahřívající	81
1. Mahuang	82
2. Guizhi	87
3. Zisuye	92
3a. Zisugeng	96
4. Shengjiang	97
4a. Shengjiangpi	100
5. Xiangru	101
6. Jingjie	104
7. Fangfeng	108
8. Qianghuo	113
9. Baizhi	116
10. Gaoben	120
11. Cang'erzi	122
11a. Cang'ercao	125
11b. Cang'erchong	124
12. Xinyi	126
13. Congbai	129
14. Husui	132
15. Chengliu	134
II.1.2. Léčiva otevírající povrch štiplavě ochlazující	135
16. Bohe	135
17. Niubangzi	140

18.	Chantui	143
19.	Dandouchi	145
19a.	Dadou huangjuan	148
20.	Sangye	149
21.	Juhua	152
21a.	Yejuhua	155
22.	Manjingzi	157
23.	Gegen	160
23a.	Gehua	165
24.	Chaihu	166
25.	Shengma	172
26.	Muzei	176
II.2.	Léčiva pročišťující horkost	181
II.2.1.	Léčiva pročišťující horkost a vypouštějící oheň	183
27.	Shigao	183
28.	Zhimu	187
29.	Lugen	191
30.	Tianhuafen	194
31.	Zhuye	197
32.	Zhizi	199
33.	Xiakucao	204
34.	Hanshuishi	207
35.	Danzhuye	208
36.	Gujingcao	211
37.	Xigua	213
37a.	Xiguapi	214
37b.	Xiguashuang	215
II.2.2.	Léčiva pročišťující horkost a vysušující vlhkost	216
38.	Huangqin	216
39.	Huanglian	221
40.	Huangbai	227
41.	Longdan	231
42.	Kushen	235
43.	Maweilian	238
44.	Sankezhen	240
II.2.3.	Léčiva pročišťující horkost a ochlazující krev	242
45.	Xijiao	242
45a.	Shuiniujiao	245
46.	Gandihuang	246
46a.	Xiandihuang	249
47.	Xuanshen	250
48.	Mudanpi	254
49.	Hu'ercuo	258
50.	Chishao	259
51.	Zicao	262
II.2.4.	Léčiva pročišťující horkost a odstraňující jedovatosti	265
52.	Jinyinhua	265
52a.	Rendongteng	269
53.	Lianqiao	270
54.	Pugongying	273
55.	Zihua diding	276
56.	Daqingye	278
56a.	Banlangen	281

57.	Qingdai	282
58.	Niuhuang	284
59.	Tufuling	287
60.	Yuxingcao	289
61.	Chuanxinlian	290
62.	Shegan	291
63.	Shandougen	294
64.	Mabo	296
65.	Baitouweng	297
66.	Qinpi	300
67.	Daxueteng	302
68.	Baijiang	304
69.	Bailian	306
70.	Machixian	308
71.	Baixianpi	309
72.	Lüdou	311
II.2.5.	Léčiva pročišřující práždnou horkost	313
73.	Qinghao	313
74.	Baiwei	315
75.	Digupi	318
76.	Yinchaihu	320
II.3.	Léčiva vypoušřející spodem	325
II.3.1.	Léčiva útočící na spodek	325
77.	Dahuang	325
78.	Mangxiao	331
79.	Luhui	333
80.	Fanxieye	336
81.	Badou	337
II.3.2.	Léčiva svlažující spodek	340
82.	Huomaren	340
83.	Yuliren	342
II.3.3.	Léčiva prudce spoušřející a vypuzující vodu	345
84.	Gansui	345
85.	Daji	347
86.	Yuanhua	349
87.	Qianniuzi	351
88.	Shanglu	354
II.4.	Léčiva odšřaňující větrnou vlhkost	357
89.	Duhuo	358
90.	Weilingxian	362
91.	Fangji	365
92.	Qinjiao	369
93.	Xixian	372
94.	Mugua	375
95.	Sangzhi	378
96.	Sangjisheng	379
97.	Wujiapi	382
98.	Baihuashe	386
99.	Songjie	387
100.	Luxiancao	389
II. 5.	Léčiva aromaticky přeměňující vlhkost	393
101.	Cangzhu	393
102.	Houpo	398

103.	Huoxiang	403
104.	Sharen	406
105.	Peilan	408
106.	Baidoukou	410
107.	Caoguo	413
II.6.	Léčiva odvádějící vodu a odfiltrávající vlhkost	416
108.	Fuling	417
109.	Zhuling	423
110.	Zexie	425
111.	Yiyiren	429
112.	Cheqianzi	431
112a.	Cheqiancao	435
113.	Huashi	436
114.	Mutong	438
115.	Tongcao	443
116.	Dengxincao	444
117.	Jinqiancao	446
118.	Haijinsha	449
119.	Shiwei	451
120.	Difuzi	453
121.	Qumai	455
122.	Yinchenhao	458
123.	Bixie	461
124.	Dongguapi	464
124a.	Dongguazi	465
125.	Chixiaodou	466
126.	Bianxu	468
II.7.	Léčiva zahřívající vnitřek	472
127.	Fuzi	473
128.	Wutou	480
129.	Rougui	485
130.	Ganjiang	489
131.	Wuzhuyu	492
132.	Xixin	497
133.	Huajiao	502
134.	Gaoliangjiang	505
134a.	Hongdoukou	507
135.	Dingxiang	508
136.	Hujiao	510
137.	Biba	512
138.	Xiaohuixiang	513
139.	Bajiao huixiang	515
II.8.	Léčiva regulující čchi	519
140.	Jupi	520
140a.	Juhe	523
140b.	Juluo	524
140c.	Juhong	525
140d.	Juye	526
140e.	Huajuhong	527
141.	Qingpi	528
142.	Zhishi	531
142a.	Zhike	534
143.	Foshou	536

144.	Xiangyuan	537
145.	Muxiang	539
146.	Xiangfu	543
147.	Wuyao	546
148.	Chenxiang	549
149.	Chuanlianzi	552
150.	Lizhihe	555
151.	Qingmuxiang	556
152.	Xiebai	558
153.	Tanxiang	560
154.	Shidi	562
II.9.	Léčiva rozkládající stravu	566
155.	Shanzha	566
156.	Shenqu	570
157.	Maiya	572
158.	Guya	574
159.	Laifuzi	575
160.	Jineijin	578
II.10.	Léčiva vypuzující parazity	581
161.	Shijunzi	581
162.	Kulianpi	584
163.	Binglang	585
163a.	Dafupi	588
164.	Nanguazi	589
165.	Leiwan	590
166.	Heshi	592
167.	Feizi	593
168.	Wuyi	595
169.	Guanzhong	596
II.11.	Léčiva zastavující krvácení	600
170.	Daji	601
171.	Xiaoji	603
172.	Diyu	606
173.	Zhumagen	608
174.	Baimaogen	611
175.	Huaihua	613
175a.	Huajijiao	616
176.	Cebaiye	617
177.	Zizhu	620
178.	Xianhecao	622
179.	Baiji	624
180.	Zonglüpi	626
181.	Baicaoshuang	628
182.	Oujie	629
183.	Sanqi	630
184.	Xueyutan	633
185.	Qiancaogen	635
186.	Puhuang	637
187.	Aiye	640
II.12.	Léčiva oživující krev a odstraňující sraženiny	644
188.	Chuanxiong	645
189.	Ruxiang	650
190.	Moyao	652

191.	Yanhusuo	654
192.	Yujin	657
193.	Jianghuang	660
194.	Ezhu	662
195.	Sanleng	665
196.	Danshen	668
197.	Huzhang	671
198.	Yimucuo	673
198a.	Chongweizi	676
199.	Jixueteng	678
200.	Taoren	680
201.	Honghua	683
201a.	Fanhonghua	686
202.	Wulingzhi	687
203.	Niuxi	689
204.	Shuizhi	693
205.	Mengchong	696
206.	Zelan	697
207.	Yuejihua	700
208.	Wangbuliuxing	701
209.	Sumu	703
210.	Mabiancao	705
II.13.	Léčiva přeměňující hleny, zastavující kašel a utišující dušnost	708
II.13.1.	Léčiva přeměňující hleny	708
211.	Banxia	709
212.	Tiannanxing	713
212a.	Dannanxing	716
213.	Baifuzi	717
214.	Baijiezi	720
215.	Zaojia	722
215a.	Zaojiaoci	724
216.	Jiegeng	725
217.	Xuanfuhua	728
218.	Baiqian	731
219.	Qianhu	733
220.	Gualou	736
221.	Beimu	739
222.	Zhuru	744
223.	Zhuli	747
224.	Haifushi	747
225.	Mengshi	749
226.	Haizao	751
227.	Kunbu	754
228.	Pangdahai	756
229.	Tinglizi	757
II.13.2.	Léčiva zastavující kašel a utišující dušnost	760
230.	Xingren	761
231.	Baibu	764
232.	Ziwan	767
233.	Kuandonghua	769
234.	Zisuzi	771
235.	Sangbaipi	773
236.	Pipaye	775

237.	Madouling	777
238.	Baiguo	780
239.	Yangjinhua	782
II.14.	Léčiva uklidňující ducha	787
240.	Zhusha	787
241.	Cishi	790
242.	Longgu	792
242a.	Longchi	797
243.	Hupo	797
244.	Suanzaoren	800
245.	Baiziren	803
246.	Yuanzhi	805
247.	Hehuanpi	809
248.	Lingzhi	811
II.15.	Léčiva vyrovnávající játra a tisící vítr	814
249.	Lingyangjiao	814
249a.	Shanyangjiao	818
250.	Shijueming	819
251.	Muli	822
252.	Zhenzhu	826
253.	Zhenzhumu	828
254.	Daizheshi	830
255.	Gouteng	832
256.	Tianma	836
257.	Cijili	839
258.	Juemingzi	842
259.	Quanxie	844
260.	Wugong	847
261.	Baijiangcan	850
262.	Dilong	853
II.16.	Léčiva otevírající vývody	857
263.	Shexiang	858
264.	Bingpian	861
265.	Suhexiang	863
266.	Shichangpu	864
II.17.	Léčiva doplňující prázdnotu	869
II.17.1.	Léčiva doplňující čchi	870
267.	Renshen	871
267a.	Renshenye	878
268.	Xiyangshen	880
269.	Dangshen	881
270.	Taizishen	886
271.	Huangqi	888
272.	Baizhu	895
273.	Shanyao	900
274.	Baibiandou	903
274a.	Biandouhua	905
275.	Gancao	906
276.	Dazao	911
277.	Yitang	914
278.	Fengmi	915
II.17.2.	Léčiva doplňující jang	917
279.	Lurong	917

279a. Lujiao	922
279b. Lujiaojiao	923
279c. Lujiaoshuang	924
280. Hutaoren	925
281. Roucongrong	927
282. Suoyang	931
283. Bajitian	933
284. Yinyanghuo	936
285. Xianmao	940
286. Duzhong	942
287. Gouji	946
288. Buguzhi	949
289. Yizhiren	952
290. Tusizi	954
291. Xuduan	959
292. Huluba	961
II.17.3. Léčiva doplňující krev	963
293. Danggui	963
294. Shudihuang	972
295. Heshouwu	976
295a. Yejiaoteng	979
296. Baishao	980
297. Ejiao	986
298. Longyanrou	989
II.17.4. Léčiva doplňující jin	991
299. Nanshashen	992
300. Beishashen	996
301. Maimendong	999
302. Tianmendong	1003
303. Shihu	1006
304. Yuzhu	1011
305. Huangjing	1014
306. Baihe	1017
307. Gouqizi	1021
308. Sangshen	1024
309. Nüzhenzi	1025
310. Mohanlian	1028
311. Guijia	1030
312. Biejia	1033
313. Heizhima	1036
II.18. Léčiva stahující a zdrsňující	1042
314. Wuweizi	1043
315. Wumei	1046
316. Wubeizi	1049
317. Mahuanggen	1051
318. Shiliupi	1052
319. Chunpi	1054
320. Nuodaogen	1056
321. Hezi	1057
322. Roudoukou	1060
323. Chishizhi	1062
324. Yuyuliang	1064
325. Lianzi	1065

325a. Lianzixin	1067
325b. Lianxu	1068
325c. Lianfang	1069
325d. Heye	1069
326. Qianshi	1070
327. Shanzhuyu	1072
328. Jinyingzi	1075
329. Fupenzi	1077
330. Wuzeigu	1079
II.19. Léčiva vyvolávající zvracení	1083
331. Guadi	1083
332. Danfan	1085
333. Changshan	1086
334. Lilu	1088
II.20. Zevně používaná a ostatní léčiva	1091
335. Liuhuang	1091
336. Xionghuang	1094
337. Qingfen	1096
338. Luganshi	1097
339. Pengsha	1098
340. Baifan	1100
341. Shihui	1102
342. Naosha	1103
343. Maogen	1104
344. Dasuan	1106
345. Banmao	1107
346. Chansu	1109
347. Maqianzi	1111
347a. Mubiezi	1113
348. Shechuangzi	1114
349. Mufurongye	1116
350. Dafengzi	1117
351. Mujinpi	1119
352. Songxiang	1120
353. Ercha	1121
354. Langdu	1123
III. DODATKY	1127
III.1. Některá léčiva živočišného původu	1129
355. Jirou	1129
356. Jizi	1130
357. Jizibai	1131
358. Jizihuang	1132
359. Jizike	1133
360. Fenghuangyi	1133
361. Jigan	1134
362. Jidan	1134
363. Jichang	1135
364. Yarou	1136
365. Ge	1136
366. Erou	1137
367. Zhurou	1138
368. Zhuxin	1138
369. Zhushen	1139

370. Zhugan	1140
371. Zhuti	1140
372. Zhudan	1141
373. Zhufei	1142
374. Niuru	1143
375. Niurou	1143
376. Niugan	1144
377. Niudan	1145
378. Yangrou	1146
379. Yangdan	1146
380. Yangru	1147
381. Turou	1147
382. Tuxue	1148
383. Tugan	1149
384. Liyu	1149
385. Liyudan	1150
386. Jiyu	1151
387. Huli	1151
III.2. Důležité kombinace a diferenciacce účinků léčiv	1153
III.3. Výběr léčiv a receptů podle syndromů	1207
INDEXY	1227
Anglická jména léčiv	1229
Česká jména zdrojů léčiv	1233
Latinská jména zdrojů léčiv	1237
Latinská jména léčiv	1261
Čeledi a rody	1279
Čínská jména léčiv	1281
Čínská jména zdrojů léčiv	1353
Recepty	1375
Účinky léčiv	1385
Citovaná klasická díla	1395
Historické postavy	1399
Termíny ve znakovém písmu	1401
Klasická díla	1441
Použitá literatura	1453